Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0518U002584

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 15-11-2018

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мальцева Ольга Володимирівна
2. Maltseva Olga Volodymyrivna

Кваліфікація: к. філос. н., 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 09.00.03

Назва наукової спеціальності: Соціальна філософія та філософія історії

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 26-10-2018

Спеціальність за освітою: філософія

Місце роботи здобувача: Державний вищий навчальний заклад "Приазовський державний технічний університет"

Код за ЄДРПОУ: 02070812

Місцезнаходження: вул. Університетська, 7, м. Маріуполь, Донецька обл., 87555, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 08.051.11

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Код за ЄДРПОУ: 02066747

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, 72, м. Дніпро, Дніпропетровський р-н., Дніпропетровська обл., 49010, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний технічний університет "Дніпровська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02070743

Місцезнаходження: пр. Дмитра Яворницького, 19, м. Дніпро, Дніпропетровський р-н., Дніпропетровська обл., 49600, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 02.41, 03.01.06

Тема дисертації:

1. Модуси сміху в соціокультурній динаміці

2. The laughter modes in social and cultural dynamics

Реферат/анотація:

1. Об'єкт – сміх як соціокультурний феномен людського буття. Мета – соціально-філософське осмислення соціалізації сміху як універсального соціокультурного феномену людського буття в контексті його функціонування у стабільних та перехідних станах розвитку суспільства і культури. Методи – системний аналіз, порівняльно-історичний метод, структурно-функціональний, компаративний аналіз, метод дуальних опозицій, історичної ретроспективи, історико-філософської реконструкції та ін. Сміх розглянуто як універсальний соціокультурний феномен людського буття, який у процесі соціалізації і входження у світ суспільства і культури набуває якостей атрактора, що виступає агентом змін у нелінійній системі «природа-індивід-суспільство-культура», «перемикачем» соціокультурної ритміки, забезпечує перехід від періодів

стабільного розвитку до перехідних станів і навпаки, а також трансформацію ціннісних парадигм, оновлення смислів, значущостей, ідеалів; сміх постає як природний регулятор рівноваги, що здійснює баланс сил оновлення й самозбереження цієї складної системи, що само організовується. Доведено, що у процесі соціалізації сміх здобуває собі місце в структурі суспільства і культури, відносини з якими набувають суб'єкт-об'єктного характеру; сміх не тільки виступає чинником соціалізації та ідентифікації індивідів, соціальних спільнот різних масштабів, людства в цілому, сприяє змінам у соціокультурній динаміці, але й водночас еволюціонує під впливом останньої; у результаті сміх, зберігаючи незмінними найхарактерніші атрибути (спонтанність (стихійність), «межовість», трансгресивність, амбівалентність, креативність, поліфункціональність), презентує свої численні модуси. Витлумачене поняття «модуси сміху» та подана їх класифікація за основними критеріями: за видами комічного, за суб'єктами сміху, за історичним часом, за функціональною спрямованістю. На основі соціальної синергетики (І. Пригожин, І. Стенгерс, С. Курдюмов, О. Князєва, Ю. Лотман, М. Хрєнов та ін.) та методології функціоналізму Р. Мертона розкрито механізм дії сміху як атрактора в нелінійній соціокультурній системі, що самоорганізовується; доведено, що в силу своєї амбівалентності в будь-який історичний період сміх проявляється двоїсто – як ствердження/сакралізація та руйнування/профанація одночасно; соціокультурне функціонування сміху представлене щоразу як домінуючим (проявленим), так і латентним впливом; виявлено схожість функціонування сміху як атрактора соціокультурної динаміки в рамках синергетичної парадигми та архетипової ролі трикстера в архаїчній міфології; показано, що новітня наукова парадигма і стародавня міфологія вдало взаємодоповнюються щодо розуміння функціонального призначення сміху в суспільстві та культурі. Здійснено концептуалізацію гендерної соціалізації сміху на підставі аналізу трьох основних гендерних стереотипів: матріархального, патріархального, феміністичного (сучасного). Визначено характер функціонування сміху на рівні соціальних спільнот як проміжної ланки між індивідом і суспільством. Здійснено системний аналіз сміху як чинника формування української національної ідентичності. Виявлено аксіологічну функцію сміху в міжпоколінному дистанціюванні на прикладі трьох останніх поколінь кінця XX – початку XXI ст. Проведено системний аналіз феноменів постмодерної карнавалізації, а саме: медіапростору (сфери політичного інформування, тілесності, реклами), науки, моди, спорту, дозвілля (клабінгу, туризму), есхатології; визначено, що в домінуючій функції сміх відповідно до закономірностей його прояву в перехідних станах значно порушив усталені норми й цінності кожної із зазначених сфер соціокультурного простору, спричинив панування «стомлюючої» святковості, проте, на противагу деструктивним наслідкам, у латентній функції – породив нові корисні смисли і значущості, у яких проглядаються контури майбутньої ціннісної парадигми. На основі методології Ж. Бодрійяра щодо алгоритмізації процесу утворення симулякрів проведено реконструкцію симулякризації сміху в умовах постмодерну. Здійснено філософську антиципацію механізму «перекодування» непродуктивних зразків карнавалізованого, симулякризованого сміху; з метою відродження зразків життєствердного, спонукального сміху запропоновано використати матрицю містерії, структура якої передбачає включення карнавального сміху й подальше перетворення його на сміх катарсичний, одухотворений, опосередкований трансцендентними смислами, що мотивує до нового етапу соціокультурного творення. Визначено соціальні практики, у межах яких можна реалізувати цей досвід: мистецькі, освітні, оздоровчі, соціально-педагогічні, благодійні проекти тощо. Сфера – навчальний процес і соціальні практики.

2. The object of the work is laughter as social and cultural phenomenon of human existence. The goal of the work is a social-philosophic reflection of the socialization laughter as generalized social and cultural phenomenon of human existence in context of its functioning in stable and transitive states of social and cultural development. Methodological basis: the system analysis, comparative historical method, structural and functional analysis, comparative analysis method of historical retrospective, historical and philosophical reconstruction etc. The laughter was considered as generalized social and cultural phenomenon of human existence that in process of socialization and inclusion in social and cultural world appears as an attractor (agent) of changes in non-linear system "nature-person-society-culture", as "switch" of social and cultural rhythm, provides transition from stable states of development to transitive states and vice versa, provides transformation of value paradigms, renewal of

senses, importance, ideals; the laughter appears as natural regulator of balance, that balances out forces of renewal and self-protection of such complex self-organizing system. It is proved that in process of socialization the laughter gathers the place in structure of society and culture and obtains the subjective-objective relations with society and culture; the laughter appears not only factor of socialization and identification of people, different social communities, humanity on the whole, contribution to the changes of social and cultural dynamics, but also evolves influenced by outlined above dynamics; as a result, the laughter that holds constant its significant attributes (spontaneity, "borderness", transgressiveness, ambivalence, creativeness, multifunctionality) also presents its numerous modes. The concept "modes of laughter" is constructed and the classification after essential criterion is given: by categories of comic, by subjects of the laughter, by the historical time, by functional orientation. On the base of social synergetic (I. Prigozhin, I. Stengers, S. Kudrumov, O. Knyazeva, J. Lotman, N. Khrenov and others) and Robert K. Merton's functionalism methodology disclosed the mechanism of functioning of the laughter as an attractor in non-linear self-organizing social and cultural system; proved that due to ambivalence of the laughter in different historical periods it appears doubled – as affirmation/sacralization and destruction/profanation at once; social and cultural functioning of the laughter is presented with as dominant (revealed) as latent influence; determined the similarity of functioning of the laughter as an attractor of social and cultural dynamics under the terms of synergetic paradigm and archetypic trickster role in archaic mythology; shown that new scientific paradigm and ancient mythology complement each other effective about understanding of functional assignment of the laughter in society and culture. The conceptualization of gender socialization of the laughter in terms of analysis of three gender stereotypes (matriarchal, patriarchal, feministic (modern)) is accomplished. The character of the laughter functioning on level of social communities as intermediate level between person and society is defines. The system analysis of the laughter as an attribute of Ukrainian national identity formation is performed. The axiological function of the laughter in the inter-generational spacing is discovered by the example of three last generations of the end of XX – the beginning of XXI century. The system analysis of postmodern carnivalization phenomena is conducted, in particular: media landscape (sphere of political information sharing, corporeity, advertising), science, fashion, sport, leisure (clubbing, tourism), eschatology; it is defined that in dominate function the laughter according to regularities of its manifestation in transitive states infringed scripted norms and values in each of denoted spheres of social and cultural space, caused the supremacy of "fatiguing" festivity, however, in opposition of destructing consequences, in latent function it caused new useful senses and significances, in which contours of future paradigm are shown through. On the basis of J. Baudrillard's methodology of algorithmization of the process of simulacrum forming the reconstruction of simulacrization of the laughter in a context of postmodern is performed. The philosophical anticipation of mechanism of "re-encoding" of unproductive examples of carnivalized, simulacrizationalized laughter is performed; it is proposed to use the matrix of mystery, the structure of which supposes the implication of carnivalized laughter and further transformation to the cathartic laughter, that is mediated by transcendental senses and that motivates to the new stage of social and cultural creation. Sphere is the educational process and the social practices.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шабанова Юлія Олександрівна
2. Shabanova Julia Oleksandrivna

Кваліфікація: д. філос. н., 09.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шабанова Юлія Олександрівна
2. Shabanova Julia Oleksandrivna

Кваліфікація: д. філос. н., 09.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Голубович Інна Володимирівна

2. Golubovych Inna Vladymyrivna

Кваліфікація: д. філос. н., 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Висоцька Ольга Євгенівна

2. Vysotska Olha Yevhenivna

Кваліфікація: д. філос. н., 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Єременко Олександр Михайлович

2. Yerememko Oleksandr Mikhailovich

Кваліфікація: д. філос. н., 09.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Окороков Віктор Брониславович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні Окороков Віктор Брониславович

Відповідальний за підготовку облікових документів

Реєстратор

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності



Юрченко Т.А.